

Панель 1. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ОСНОВОПОЛОЖНІ ЦІННОСТІ У ПРАВІ: ЇХ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТА ВЗАЄМОДІЯ ПРАВОВИХ СИСТЕМ

В.В. Турияця,
*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії та історії держави
і права юридичного факультету УжНУ*

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ПРАВОВОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Анотація: У дослідженні розкрито сутність правової соціалізації особистості, об'єктивні чинники, що обумовлюють правову соціалізацію, зокрема глобалізаційні процеси та трансформація вітчизняного, європейського та міжнародного права, їх взаємозв'язок і взаємовплив.

Ключові слова: правова соціалізація, особистість, глобалізаційні процеси, трансформація законодавства.

Summary: Transformation of legal and globalization processes factors as legal socialization. The study reveals the essence of the legal socialization of the individual, objective factors that determine the legal socialization, in particular the globalization processes and the transformation of the domestic, European and international law, their relationship and interaction.

Key words: the globalization processes, legal socialization, personality, the transformation of the legislation.

У нинішніх умовах євроінтеграційного поступу України процес правової соціалізації особистості є одним із найважливіших завдань різних інститутів з огляду на такі чинники:

- розбудови посттоталітарної держави у демократичну;
- трансформація вітчизняного законодавства та імплементація у нього норм міжнародного права;
- прагнення України стати повноправним членом Європейського Союзу;

- глобалізаційні процеси, що відбуваються у світі як чинник мега рівня (міжнародного життя, демократизації сучасного світу, міжнародне право);
- мобільність творчої особистості.

Дана проблема відноситься до малодосліджених у вітчизняній юридичній літературі. Комплексного підходу у трактуванні даного терміну немає. Немає і сучасної дефініції правової соціалізації особистості. Більшість зарубіжних робіт присвячена соціологічним аспектам соціалізації особистості (П. Абрамсон, С. Алексеев, М. Вебер, Б. Коулз, Я. Щепанський та інші).

Проблеми взаємовідносин особистості, суспільства і держави з позицій філософії, соціології права розглядаються у працях П.Баранова, К.Вітрука, Ю. Гревцова, В.Нерсисянца, В.Оксамитного та інших. Із публікацій, що мають дотичність до досліджуваної теми треба віднести таких авторів: Я. Гілінського, В. Головченко, І. Дементьєву, І. Коваленко, С. Кожевнікова, А. Потьомкіна, В. Федорина та інших.

Мета дослідження – розкрити сутність поняття правової соціалізації особистості як правового феномену, його складові на національному і міждержавному рівні в період глобалізаційних процесів, а також сучасні фактори, що безперервно впливають на особистість, її правову соціалізацію, адаптацію до глобалізаційних процесів у плані реалізації своїх прав і свобод та “Я концепції” на державному і міждержавному рівнях.

Права і свободи людини сьогодні стали органічною складовою процесу глобалізації, його характерною рисою. Вони із вузького розуміння як об'єктивного права перетворилися в універсальну цінність, яка все більше впливає на держави і народи незалежно від обраних моделей цивілізаційного розвитку. В умовах глобалізації механізм забезпечення прав і свобод людини суттєво коригується і виходить за межі національного правопорядку та втілюється в глобальних і наднаціональних правових механізмах. Крім того, створюється окремий простір і нові засоби для реалізації прав і свобод людини як на індивідуальному, так і на колективному рівнях [1, 38-39]. Сьогодні в Україні у зв'язку з інтеграцією її у європейське співтовариство перед правовими та громадськими інститутами постає важлива проблема правової соціалізації особистості. Адже в країні формуються нові соціально-правові інститути, трансформуються старі та змінюється їх зміст.

Суттєвим чинником розвитку особистості, її самодостатності та самореалізації в процесі глобалізаційних змін і новоутворень є правова соціалізація. На наш погляд, вона інтегрує в собі три блоки права: вітчизняного, європейського і міжнародного. Саме такий трисдиний комплексний підхід і є надійною моделлю, що може забезпечити на сьогоднішньому етапі ефективність і прогрес в соціально-правовому процесі правової соціалізації особистості.

Враховуючи різні теоретико-методологічні підходи до характеристики правової соціалізації особистості зауважимо, що в юридичній науковій літературі немає одностайної дефініції цього терміна. Правову соціалізацію особистості В. Головченко та А. Потьомкін розглядають, як “процес, завдяки якому люди вчаться думати і вести себе відповідно до засвоєння та активного відтворення соціально-правового досвіду, набутого в умовах спілкування з іншими людьми і суспільством в цілому, а також різних рівнів суспільно-правової дійсності” [2, 103]. У вітчизняних нормативних і правових актах також відсутнє визначення даного поняття. Немає також тлумачення даного поняття ні в “Юридичному словнику-довіднику” [3], ні в “Словнику законодавчих термінів” [4]. Воно інколи підмінюється, на нашу думку, поняттями правове виховання і правова освіта. Висновки. Визнаючи сьогодні державами глобальний характер прав і свобод людини, пріоритет загальнолюдських цінностей, закріплених на внутрідержавному і міжнародному рівнях, які виступають двома системами, між якими наявний тісний взаємозв’язок, правова соціалізація особистості, неминуча на рівні цих систем і глобалізаційних процесів [5, 104].

Філософія глобалізації світу змінює підходи до вдосконалення правової системи на національному і міжнародному рівнях, механізму захисту прав і свобод людини, що не може не відбитися на правовій соціалізації особистості. Глобалізація сьогодні виступає провідним фактором впливу на права людини й механізм їхнього забезпечення, посилюється усвідомлення того, що вони все більше виводяться за межі національного суверенітету з формуванням “глобальної правової інфраструктури” [6, 147].

Враховуючи стрімкість впливу сучасних глобалізаційних процесів і вдосконалення механізму забезпечення прав і свобод людини на національному і міжнародному рівнях, їх вплив на правову соціалізацію особистості, а також аналіз понятійної характеристики правової соціалізації особистості в плані теорії і практики дають нам підстави на авторську дефініцію правової соціалізації особистості: правова соціалізація особистості – невід’ємна складова загальної соціалізації, багатогранний глобалізаційний і перманентний процес цілісного і якісно самостійного явища правової системи, яке в комплексі взаємопов’язаних діючих систем на національному і міждержавному рівнях прилучає і включає індивіда в систему правовідносин між людиною і державою пануючої правової доктрини до свідомого засвоєння системи правових норм, правової ідеології, як відображення правової реальності і цілісного інтегрального розвитку особистості на всіх вікових періодах і з метою формування правосвідомості і правової культури, мотивів правомірної та соціально активної поведінки в управлінні процесами демократизації, спрямованих на

перетворення права в рушійну силу змін, що дає можливість для повноцінної самореалізації особистістю своїх прав і свобод.

Література:

1. Лемак В., Турянця В. Механізм забезпечення прав і свобод людини в епоху глобалізації: теоретико-методологічні підходи // Матеріали 69-ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького складу юридичного факультету ДВНЗ “Ужгородський національний університет”. – Ужгород, 2015. – 38 – 40 с.
2. Головченко В., Потьомкін А. Правові механізми формування правової свідомості студентів // Право України, 2006. - № 9. – С.100 – 103.
3. Юридичний словник-довідник: За ред. Ю.С. Шемшученка. – К. : Феміна, 1996. – 696 с.
4. Словник законодавчих термінів. – К. : “Основа”, 2000. – 608 с.
5. Турянця Вікторія. Національний і міжнародний механізми забезпечення прав і свобод людини як цілісна правова система: вплив глобалізаційних процесів на їх удосконалення / Сучасні проблеми порівняльного правознавства: зб. наук. праць / за ред. Ю.С. Шемшученка, Я. В. Лазура, упор. О.В. Кресін, Н.В. Савчин. – Ужгород – Київ. Вид-во “Говерла”, 2015. – 103-104 с.
6. Таманага Б. Верховенство права. Історія. Політика. Теорія / Б. Таманага; пер. з англ.. – К. : ВД “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 208 с.